

BEWONERSONDERZOEK TOERISME ZUID-LIMBURG

RAPPORT MEERSSEN

Inhoud

1. Inleiding draagkracht	3
2. Methodologie.....	3
3. Kernresultaten	3
4. Steun aan toerisme in Meerssen	4
5. Impact van toerisme in Meerssen	4
Perceptie positieve impact toerisme	4
Perceptie negatieve impact toerisme en de houding over leefbaarheid en overlast	5
Specifieke hinder door recreatie	7
6. Drivers van de steun aan toerisme in Meerssen	8
Trots zijn op de gemeente	8
Gevoel van betrokkenheid.....	9
7. Toekomst?.....	10
Hoe omgaan met bezoekersdruk – aanbevelingen aan gemeente	10
8. Conclusies en aanbevelingen	12

Lijst van figuren

Figuur 1: Kernresultaten bewonersonderzoek Meerssen en Zuid-Limburg (gemiddelde score op 5) ...	3
Figuur 2: 'Ik steun toerisme en ik wil dat het belangrijk blijft in mijn gemeente'	4
Figuur 3: 'Steunen van toerisme' (% eens met de stelling...)	4
Figuur 4: 'Positieve impact door toerisme' (% 'eens' met de stelling...)	5
Figuur 5: 'Negatieve impact door toerisme' (% 'eens' met de stelling...)	6
Figuur 6: 'Impact – Leefbaarheid & overlast' (% 'eens' met de stelling...)	6
Figuur 7: 'Welke overlast' (open vraag, indien 'neutraal' of 'eens' op de stelling 'Toeristen in mijn gemeenten zorgen voor overlast')	7
Figuur 8: 'In welke mate ondervindt men hinder door de volgende activiteiten in de buurt?' (gemiddelde score op 5 – 5 = grote hinder)	8
Figuur 9: 'Door toerisme in mijn gemeenten ben ik trots een inwoner te zijn van mijn gemeente'	8
Figuur 10: 'Door toerisme in mijn gemeente...' (% eens met de stelling)	9
Figuur 11: 'Ik heb het gevoel dat mijn stem het verschil maakt over toeristische ontwikkelingen in mijn gemeente' (% 'eens')	9
Figuur 12: 'Zou u graag meer betrokken worden bij het toeristische beleid in uw gemeente?'	9
Figuur 13: 'Er zijn verschillende manieren om met bezoekersdruk om te gaan. Kunt u aangeven in hoeverre u de verschillende opties zou steunen in...' (% score 4 of 5 op 5)	10
Figuur 14: 'Hoe zou u met de nadelige gevolgen van toerisme omgaan als u de vrije keuze en middelen had?' (% Ja)	11

1. Inleiding draagkracht

Meer en meer internationale en binnenlandse bezoekers, maar ook lokale omgevingsrecreanten, maken gebruik van een steeds verder uitgebouwd toeristisch en recreatief aanbod. Dat is een algemene trend, in de hele wereld, in Europa en ook in Nederland. Zo genereert het groeiend toerisme inkomsten die lokale besturen en ondernemers graag zien komen. Echter, meer en meer komt nieuws over de draagkracht van bestemmingen en een negatieve houding van bewoners ten opzichte van toerisme in de aandacht. De Provincie Limburg vroeg Toerisme Vlaanderen de attitude van de bewoners ten opzichte van toerisme in Zuid-Limburg in kaart te brengen. Eerdere studies hebben aangetoond hoe belangrijk het is om de bewoners als betrokkenen in het toeristische verhaal mee te nemen.

We willen een objectieve kijk krijgen op de houding van de bewoners in Zuid-Limburg ten aanzien van toerisme. In dit rapport geven we de resultaten weer specifiek voor Meerssen. We gaan op zoek naar de steun voor toerisme onder de locals, en de drivers van die steun: hoe kunnen lokale besturen hier positief op inspelen? Maar ook welke actie de bewoners zelf willen ondernemen.

2. Methodologie

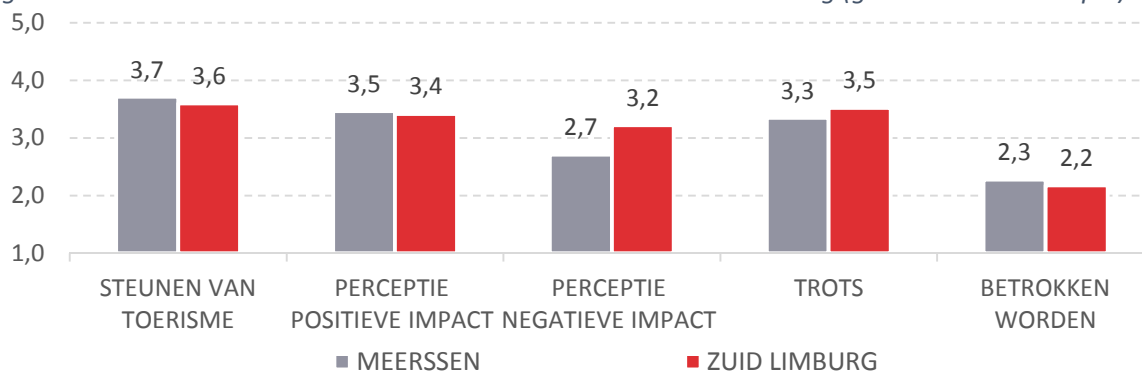
Deze studie gebeurde bij een representatieve groep van 2.422 willekeurig geselecteerde inwoners van de 6 gemeenten in Zuid-Limburg (Valkenburg aan de Geul - Eijsden-Margraten - Gulpen-Wittem - Meerssen - Vaals – Maastricht). Het onderzoek is online uitgevoerd via uitnodigingen per post en via het online panel van Flycatcher in de maanden mei-juli 2018. De resultaten zijn representatief naar geslacht, opleiding, leeftijd en deelgemeente/wijk. In Meerssen werden 377 geldige en volledige antwoorden ontvangen.

De kernresultaten uit de studie zijn uit te drukken in een aantal scores op 5. Achter deze scores zitten meerdere stellingen waarover de bewoners hun mening moesten geven (op een vijf-puntenschaal, van helemaal oneens tot helemaal eens).

3. Kernresultaten

De steun voor toerisme kent in Zuid-Limburg en Meerssen een gematigd positieve score van 3,7 op 5. Dit wil zeggen dat een meerderheid van de inwoners toerisme steunt, een zeer kleine groep tegen is en de rest er neutraal tegenover staat. Ook de positieve impact van toerisme in Meerssen wordt erkend door de inwoners (3,5 op 5). Een erg positieve conclusie is dat nergens in Zuid-Limburg de bewoners zo weinig negatieve impact van toerisme ervaren als in Meerssen (2,7/5, gemiddelde 3,2 op 5). Trots op hun gemeente, dankzij toerisme, zijn de mensen in Meerssen dan weer wat minder dan elders. Een ruime meerderheid vindt tevens de betrokkenheid bij de ontwikkelingen van toerisme te laag, een algemeen gegeven in de meeste bestemmingen of gemeenschappen.

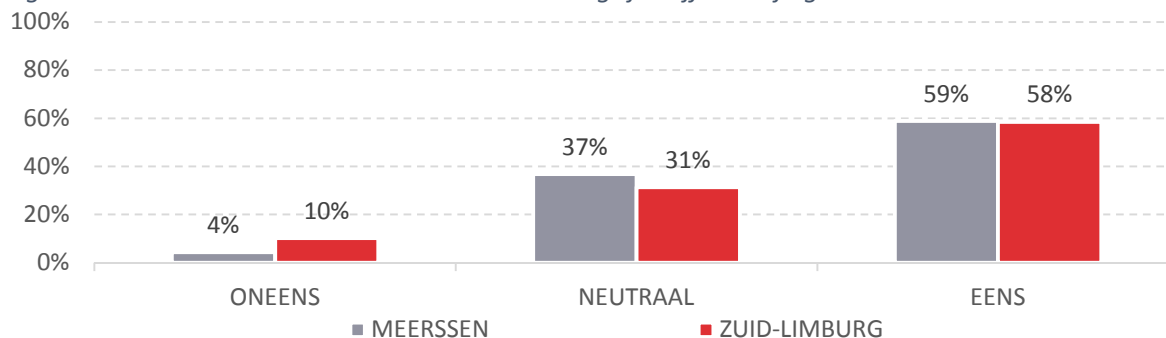
Figuur 1: Kernresultaten bewonersonderzoek Meerssen en Zuid-Limburg (gemiddelde score op 5)

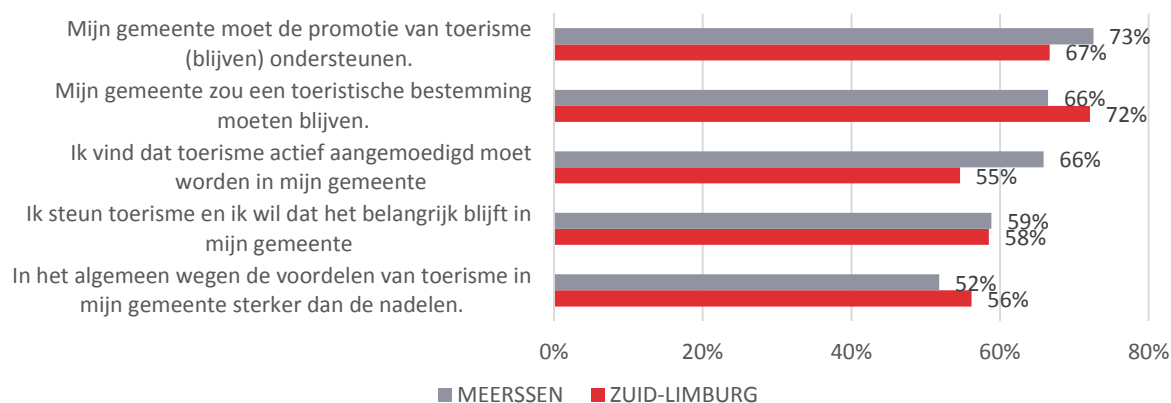
4. Steun aan toerisme in Meerssen

6 op 10 van de bewoners uit Meerssen steunt toerisme in de gemeente. Slechts 4% is echt tegen, het laagste aandeel in Zuid-Limburg. Dat wil zeggen dat een grote groep van bijna 4 op 10 mensen eerder een neutrale houding heeft. In Figuur 3 zien we duidelijk dat de steun voor toerisme in Meerssen nog erg sterk is. 4 op 5 inwoners vindt dat de gemeente de promotie moet blijven ondersteunen. En 2 op 3 vindt dat toerisme actief moet aangemoedigd worden, het meeste van alle gemeenten. Het hangt samen met de goede score voor de perceptie van de positieve impact en de tevens lage score over de perceptie van de negatieve impact: in Meerssen vinden de mensen dat het best nog gepromoot mag worden en mag groeien.

Figuur 2: 'Ik steun toerisme en ik wil dat het belangrijk blijft in mijn gemeente'

Figuur 3: 'Steunen van toerisme' (% eens met de stelling...)

5. Impact van toerisme in Meerssen

Perceptie positieve impact toerisme

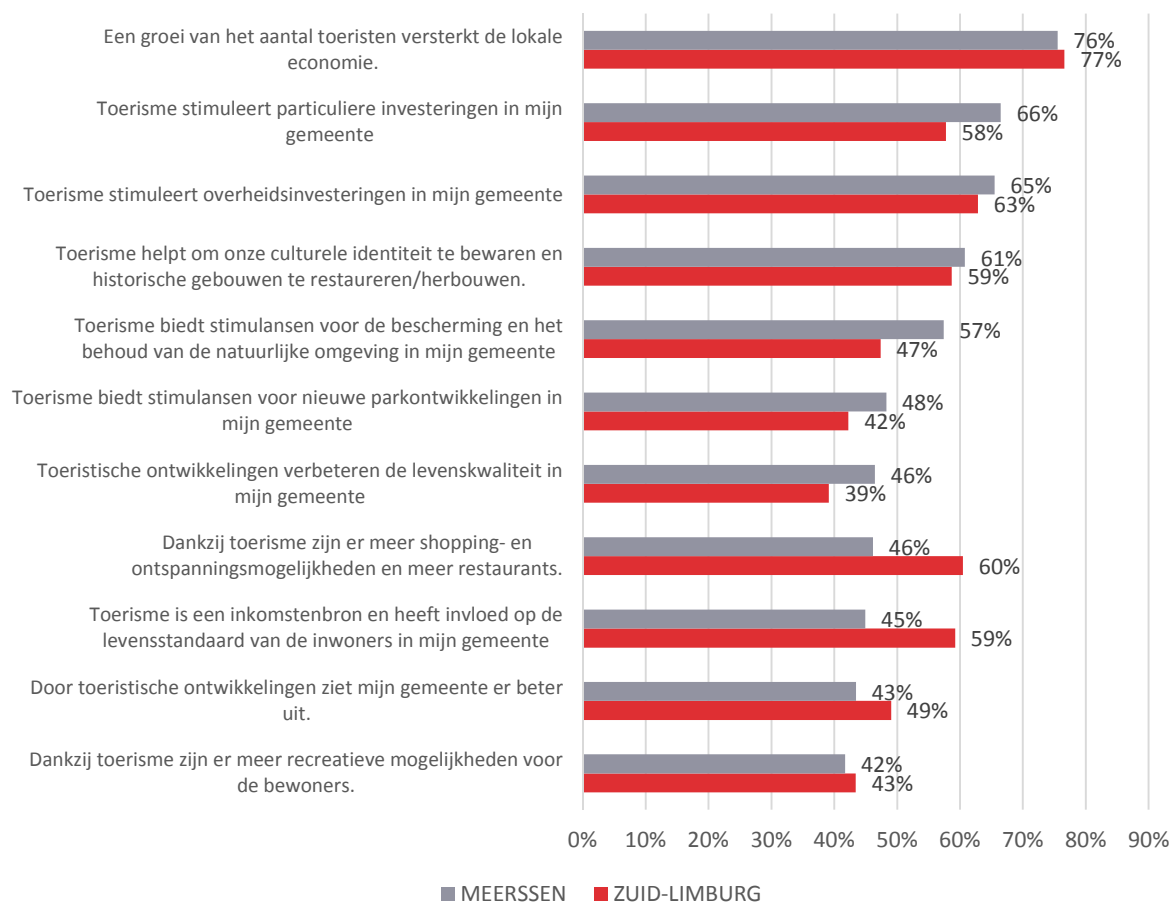
De economisch positieve effecten van toerisme worden het sterkst erkend door de inwoners: 'versterken van de lokale economie' (76% in Meerssen is het eens) en 'stimuleren van particuliere investeringen' of 'stimuleren van overheidsinvesteringen' (beide 2 op 3 van de inwoners) vormen de top 3. Ook het 'bewaren van culturele identiteit' (61%) en 'stimulansen voor het behoud van de natuurlijke omgeving' krijgen van meer dan de helft van bewoners een positieve beoordeling.

We zien dat het erkennen van de positieve impact van toerisme toch vaak verschilt in Meerssen van het algemene beeld in Zuid-Limburg. Elementen die te maken hebben met de natuur en de positieve impact op de levenskwaliteit scoren er beter dan algemeen. Waarschijnlijk omdat de impact van toerisme in Meerssen minder negatieve effecten lijkt te hebben dan elders.

Effecten die te maken hebben met meer mogelijkheden voor de bewoners, of toerisme als inkomstenbron of de stelling 'door toeristische ontwikkelingen ziet mijn gemeente er beter uit',

krijgen dan weer minder steun in Meerssen dan elders. Men erkent dus het feit dat een groei van toerisme goed zou zijn voor de economie, maar vandaag de dag wordt het minder als inkomstenbron gezien dan elders.

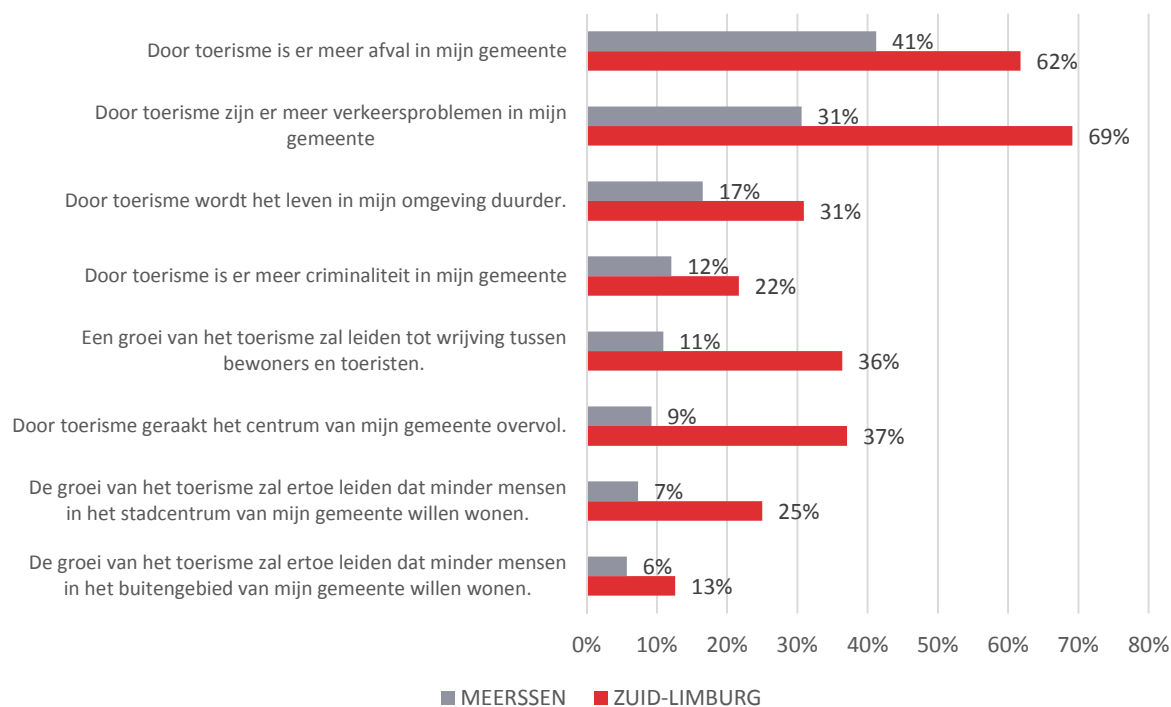
Figuur 4: 'Positieve impact door toerisme' (% 'eens' met de stelling...)

Perceptie negatieve impact toerisme en de houding over leefbaarheid en overlast

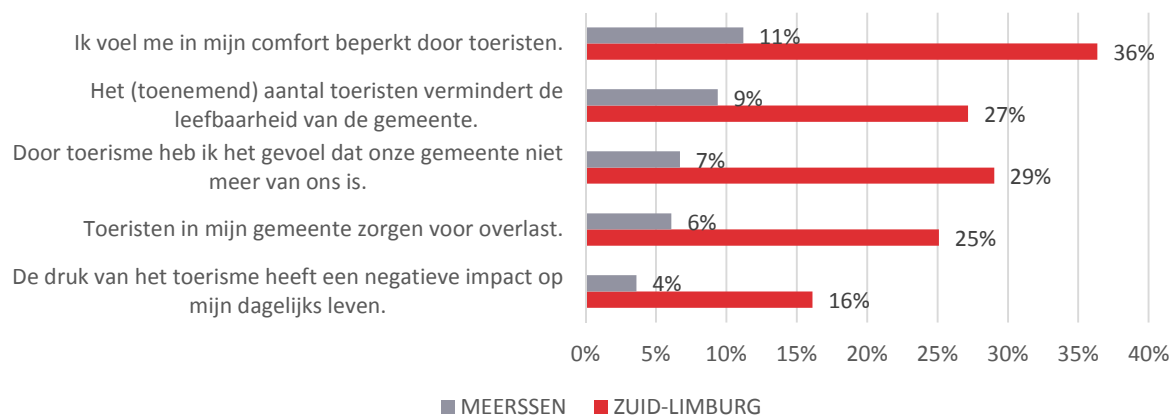
De verschillen met de rest van Zuid-Limburg worden pas echt duidelijk als het gaat over de negatieve impact van toerisme. Alle mogelijke negatieve effecten van toerisme in de gemeente worden veel minder ervaren door de mensen in Meerssen. Voor geen enkele negatieve stelling is meer dan de helft van de inwoners het eens. De grootste eensgezindheid bestaat over het feit dat toerisme meer afval veroorzaakt (41% eens), en bijna 1 op 3 vindt dat er meer verkeersproblemen zijn in de gemeente. In het algemeen zorgen de verkeersproblemen echter voor ergernis bij wel 7 op 10 mensen in Zuid-Limburg. Over wrijving tussen bewoners en toeristen of te grote drukte maakt men zich in Meerssen veel minder zorgen. Ook de vrees dat minder bewoners door toeristische druk in het centrum zouden willen wonen is er veel minder in Meerssen.

Figuur 5: 'Negatieve impact door toerisme' (% 'eens' met de stelling...)

Als gevolg zijn er ook veel minder bewoners in Meerssen die in hun comfort beperkt zijn door toerisme (11%, in vergelijking met 36% algemeen), laat staan een negatieve impact ervaren in het dagelijkse leven (4% ten opzichte van 16% algemeen). Slechts 9% denkt dat het toenemend aantal toeristen de leefbaarheid vermindert en slechts 6% van de mensen in Meerssen ervaren effectief overlast door toeristen.

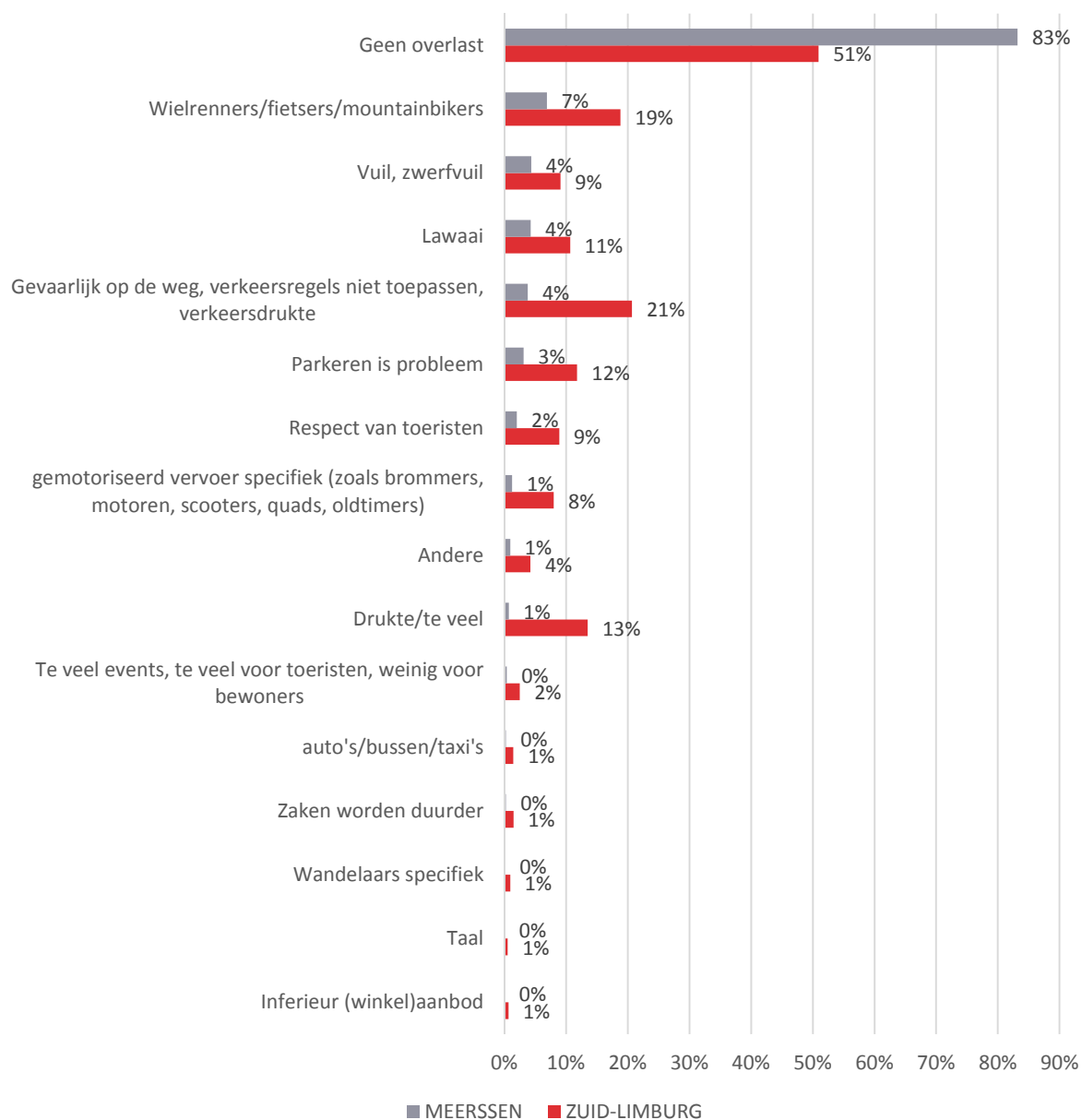
Figuur 6: 'Impact – Leefbaarheid & overlast' (% 'eens' met de stelling...)

Aan de groep van 6% (die overlast ervaart) én aan de mensen die 'neutraal' hebben geantwoord op de 'overlast' vraag (20%) werd verder gepolst welke overlast ze dan wel in de praktijk hebben ondervonden. Samen 17% van de bewoners in Meerssen (ten opzichte van de helft in het algemeen in Zuid-Limburg) kan effectief overlast opsommen, 83% had geen overlast. We zien dus duidelijk dat de overlast van toeristen miniem is in Meerssen. Op de eerste plaats staat de overlast door fietsers. Maar slechts 7% van de bewoners meldt dit, ten opzichte van 1 op 5 in Zuid-Limburg. In de andere gemeenten zijn gevaarlijke verkeerssituaties de eerste ergernis, maar dat is in Meerssen niet het geval. Andere soorten overlast zoals 'vuilnis', 'lawaaï', 'parkeren', 'respectloze toeristen' komen

slechts heel beperkt voor. Het is duidelijk dat het in Meerssen nog niet te druk is waardoor de overlast beperkt blijft.

Figuur 7: 'Welke overlast' (open vraag, indien 'neutraal' of 'eens' op de stelling 'Toeristen in mijn gemeenten zorgen voor overlast')

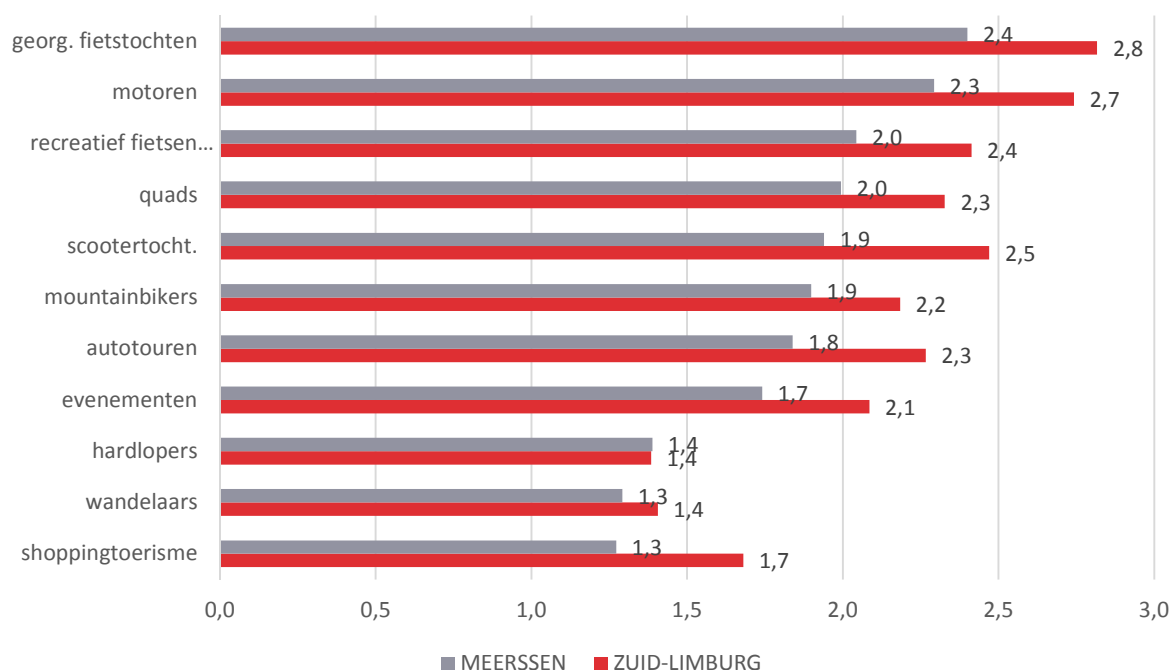

(% berekend op iedereen)

Specifieke hinder door recreatie

Dezelfde tendensen zien we in de perceptie over de impact van specifieke recreatieactiviteiten in de gemeente. De volgorde van recreatieactiviteiten met meer hinder tot activiteiten met minder hinder is in Meerssen vergelijkbaar met de andere gemeenten: fietsers en gemotoriseerde recreatie geven duidelijk meer hinder dan bijvoorbeeld wandelen of lopen. Maar de scores zijn in Meerssen lager dan elders, dus wordt er globaal minder hinder van ondervonden.

Figuur 8: 'In welke mate ondervindt men hinder door de volgende activiteiten in de buurt?' (gemiddelde score op 5 – 5 = grote hinder)

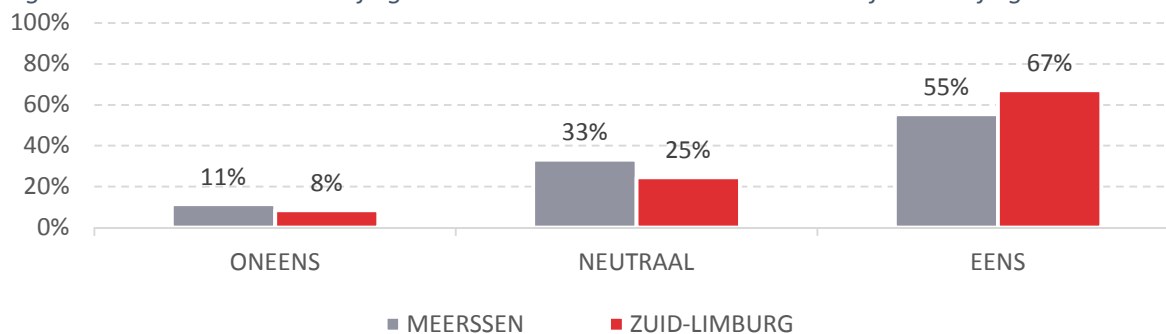
6. Drivers van de steun aan toerisme in Meerssen

In gelijkaardige bewonersonderzoeken in andere bestemmingen en gemeenschappen wordt vaak de relatie tussen het steunen van toerisme en trots zijn op de gemeenten (dankzij toerisme) aangetoond. Trotse inwoners steunen toerisme meer dan inwoners die niet trots zijn. Maar ook, in bestemmingen die populair en druk bezocht zijn, zien we vaak veel trotse inwoners. De bewoners voelen zich speciaal omdat andere mensen hun plek willen zien.

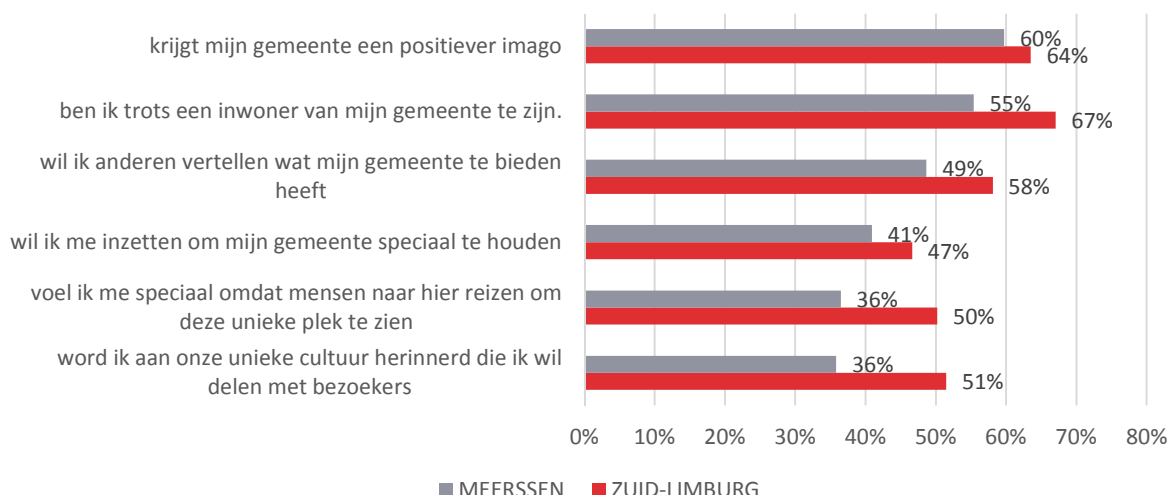
In Meerssen zien we dat dat dit minder het geval is. Minder inwoners zijn trots door toerisme in hun gemeente (55%) dan in de rest van Zuid-Limburg (67% algemeen gemiddelde). Alle stelling die met trots te maken hebben, kennen in Meerssen een lagere score. 6 op 10 zegt dat de gemeente een positiever imago krijgt door toerisme, de helft wil andere vertellen wat de gemeente te bieden heeft (6 op 10 algemeen in Zuid-Limburg) en 4 op 10 wil zich inzetten om de gemeente speciaal te houden.

Trots zijn op de gemeente

Figuur 9: 'Door toerisme in mijn gemeenten ben ik trots een inwoner te zijn van mijn gemeente'

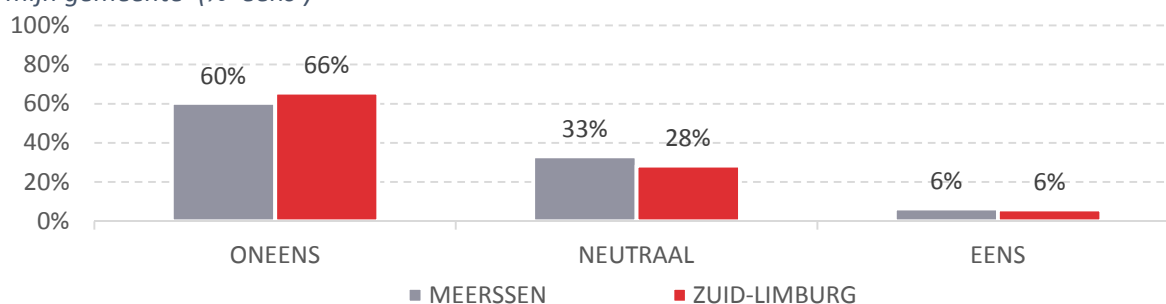
Figuur 10: 'Door toerisme in mijn gemeente...' (% eens met de stelling)

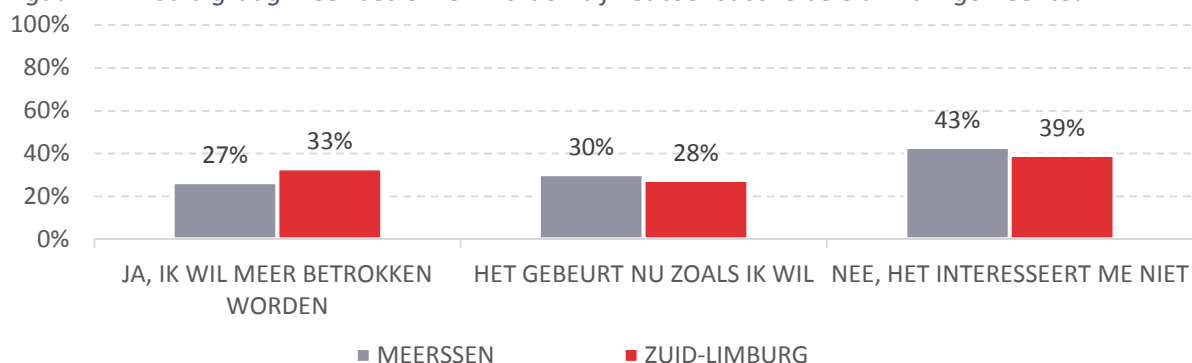
Gevoel van betrokkenheid

Het is een algemeen gegeven, in vele bestemmingen, dat bewoners zich weinig betrokken voelen bij de ontwikkelingen van toerisme in hun omgeving. Ze hebben het gevoel dat ze de gevolgen dragen (zowel positief als negatief), maar geen stem hebben in het toeristische beleid. Dat is ook het geval in Meerssen. Slechts 6% zegt dat ze het gevoel hebben dat hun stem het verschil maakt over toeristische ontwikkelingen. Belangrijk is het uiteraard om te kijken of de inwoners wel willen betrokken worden (Figuur 12). 43% in Meerssen zegt van niet. Voor 30% is het ok zoals het nu is en 27% wil meer betrokken worden. In vergelijking met de rest van Zuid-Limburg is er iets minder interesse om effectief zelf een rol te spelen om samen de toekomst van toerisme vorm te geven. Toch mogen we concluderen dat 57% betrokkenheid wil, en ruim 1 op 4 dus meer dan vandaag de dag.

Figuur 11: 'Ik heb het gevoel dat mijn stem het verschil maakt over toeristische ontwikkelingen in mijn gemeente' (% 'eens')

Figuur 12: 'Zou u graag meer betrokken worden bij het toeristische beleid in uw gemeente?'

7. Toekomst?

Als het gaat over de toekomst van toerisme in Zuid-Limburg, of in dit geval specifiek Meerssen, hebben we zowel gepolst naar eventuele aanpassingen in het eigen gedrag van de inwoners als naar hun aanbevelingen voor het beleid.

De mening in Meerssen ligt vrij goed in de lijn met die algemeen in Zuid-Limburg. Dezelfde aanbevelingen als in de andere gemeenten krijgen het meeste steun. Een constante is echter dat voor bijna alle stellingen minder inwoners in Meerssen het eens zijn. We concluderen hier uit dat men globaal wel dezelfde prioriteiten ziet, maar de nood minder hoog is dan elders.

Het topantwoord in alle gemeenten is de nood aan informatie over nieuwe plannen: de vraag naar betrokkenheid staat bovenaan (70%). Het 'verbeteren van openbaar vervoer in de regio' (64%) is eveneens een belangrijke verzuchting van de inwoners. 'Routebeschrijvingen maken om bezoekers langs specifieke routes te sturen' (63%) is een van de weinige aanbeveling die in Meerssen meer steun vindt dan gemiddeld in Zuid-Limburg. Mogelijks komt dit om dat de mensen in Meerssen meer bezoekers willen zien passeren die eigenlijk de andere gemeenten bezoeken. Dit past ook bij de stelling 'Het spreiden van bezoekers naar nieuwe bestemmingen buiten de gemeente', die het minste steun krijgt in Meerssen (18%). Zo krijgen alle aanbevelingen die over 'spreiding' gaan (in het jaar, over de week, in de dag, in de gemeente) veel minder steun in Meerssen dan elders. Want voor de inwoners in Meerssen is dit niet nodig.

Hoe omgaan met bezoekersdruk – aanbevelingen aan gemeente

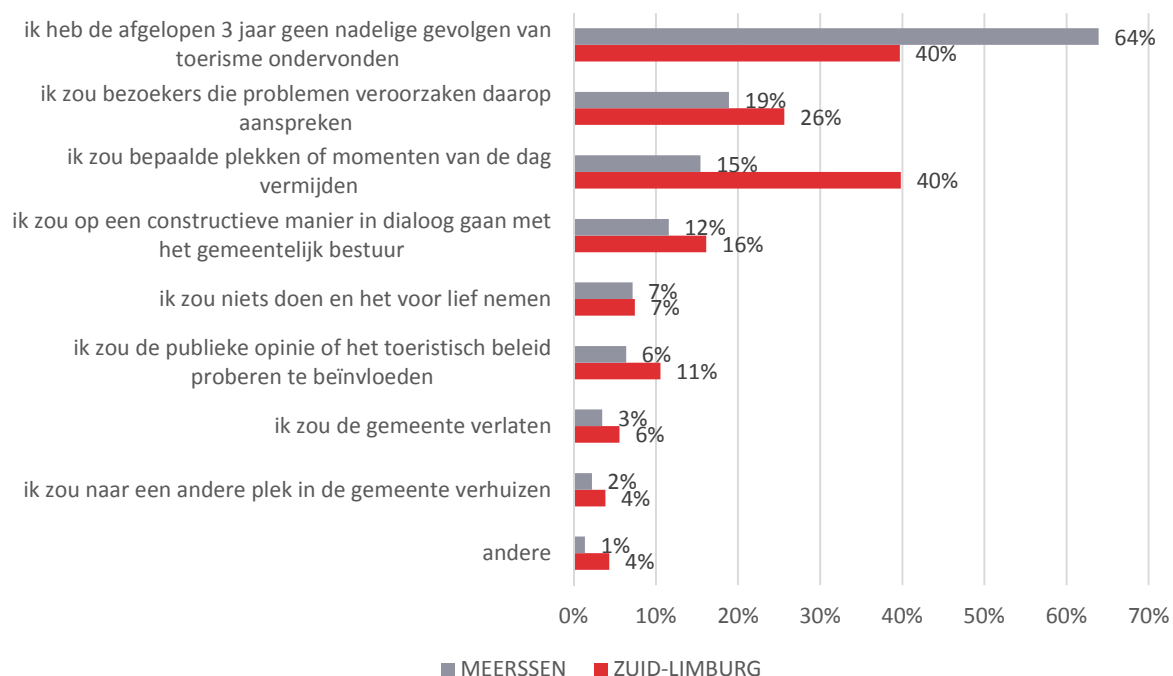
Figuur 13: "Er zijn verschillende manieren om met bezoekersdruk om te gaan. Kunt u aangeven in hoeverre u de verschillende opties zou steunen in..." (% score 4 of 5 op 5)

Wat zouden de mensen zelf ondernemen om met de nadelige gevolgen van toerisme om te gaan, indien ze de vrije keuze en middelen hadden? Gelukkig zeggen de meeste bewoners van Meerssen dat ze de laatste 3 jaar geen nadelige gevolgen van toerisme hebben ondervonden. Algemeen is het

‘vermijden van plekken of momenten van de dag’ het topantwoord in Zuid-Limburg. Maar in Meerssen blijkt dit zelden nodig te zijn. Slechts 15% zegt dit te gaan doen indien nodig ten opzichte van 40% in Zuid-Limburg. 19% zegt de bezoekers die problemen veroorzaken er op aan te spreken en 12% zou in dialoog gaan

Figuur 14: ‘Hoe zou u met de nadelige gevolgen van toerisme omgaan als u de vrije keuze en middelen had?’ (% Ja)

8. Conclusies en aanbevelingen

Samengevat, deze studie geeft een objectieve kijk op de mening van de bewoners in Meerssen en de rest van Zuid-Limburg ten opzichte van toerisme in hun buurt. Door de media en andere bronnen wordt wel eens (en meer en meer) een eenzijdig negatief beeld uitgedragen over de impact van toerisme. Dat kunnen we met dit onderzoek enigszins ontkrachten en objectiveren. **Het is duidelijk dat een meerderheid van de inwoners in Meerssen toerisme nog steunt en er de voordelen van ziet.** 6 op 10 inwoners steunt toerisme in de gemeente en wil dat het belangrijk blijft. Slechts 4% is echt tegen en 37% heeft een neutrale houding. De bewoners van Meerssen zien zelfs vaker sommige voordelen en positieve effecten van toerisme in hun omgeving dan de inwoners van de andere gemeenten. Dat hangt waarschijnlijk samen met het feit dat men in Meerssen tegelijk minder overlast ervaart. Bijna niemand in Meerssen zegt dat toerisme een negatieve impact heeft op het dagelijkse leven. Dat is een resultaat om te koesteren, maar ook om waakzaam over te blijven.

Voor elke bestemming, of ze nu vandaag de dag al te druk is of eerder nog marge heeft om meer bezoekers aan te trekken is het aan te raden tijdig stil te staan bij de gevolgen van de bezoekersdruk. Recreatie en toerisme zal blijven groeien, of we het nu nog extra aanmoedigen of niet. **Het meten van de effecten van de toeristische activiteiten is daarom erg belangrijk.** Zo kan de mening van de bewoners en hun tevredenheid gekoppeld worden aan onder andere het volume aan bezoekers die de gemeenten jaarlijks, maandelijks, wekelijks,.... ontvangt. Daarnaast vragen de bewoners erom betrokken te worden bij de toeristische ontwikkelingen. Stedelijke en provinciale overheden kunnen daarbij een positieve en cruciale rol opnemen. Deze partijen kunnen **bewoners positief betrekken bij het beleid en de toeristische ontwikkelingen** en andere spelers betrekken. Herhaalde bewonersstudies uitvoeren om de verandering hiervan te meten is daarbij een must, en een frequentie van 2 à 3 jaar is aangeraden.

Indien er in de toekomst problemen zouden kunnen rijzen met specifieke doelgroepen of specifieke soorten recreatie, tonen de resultaten in Meerssen en zeker in de andere gemeenten aan dat het **fietstoerisme** voor grote overlast kan zorgen. Met name de **georganiseerde fietsevents**. Het is ook mogelijk dat Meerssen mee de impact zal moeten dragen van events in andere gemeenten. Het is noodzakelijk dat de impact die deze events kunnen hebben op de leefbaarheid van de bewoners moet worden bekeken. Als er te veel fietsevents plaatsvinden en de effecten op de leefbaarheid worden dusdanig negatief zal de steun van de bewoners aan toerisme dalen.

Een tweede soort recreatieve activiteit die veel hinder kan veroorzaken is die van de **gemotoriseerde recreatie**: motoren, scooters, quads. We zien dat een overdruk van dit soort activiteiten (voorlopig vooral elders) bijvoorbeeld tot serieuze verkeersproblemen kan leiden en tot het feit dat bewoners hun gedrag beginnen aanpassen (bepaalde wegen niet meer gebruiken, op bepaalde tijdstippen bepaalde plaatsen vermijden,...). Met andere woorden, bewoners voelen zich dan in hun comfort beperkt door toerisme.

Een onderwerp dat in alle gemeenten prominent naar voor komt is **de nood aan degelijk openbaar vervoer in de regio**. Dit overstijgt de focus van het toerismebeleid, maar door de verkeerdruchte die een gevolg kan zijn van toerisme is de nood des te hoger. Dit vergt bijkomend onderzoek. Waar precies en op welke manier verwachten de bewoners dat het openbaar vervoer in de regio verbetert? Hoe kan een beter openbaar vervoer positief bijdragen aan vlottere bezoekersstromen en minder autoverkeer?

Open communiceren naar de bewoners over ontwikkelingen is tevens een must. De bewoners zien vandaag de dag al veel positieve impact, een evenwichtige communicatie over de positieve effecten van toerisme kan hierbij nog extra helpen. Of nog beter: bewoners positief betrekken. Kunnen de

inwoners mee nadenken over de invulling van events, kunnen ze een rol opnemen (zij die willen), kunnen ze mee nadenken hoe de negatieve impact verminderd kan worden? Kunnen ze een VIP-behandeling krijgen als eerste bezoekers bij nieuwe attracties of belevingen? Ga in dialoog met wie positief vooruit wil, maar zorg zeker dat zij die klagen een antwoord krijgen op hun probleem. Betrokken bewoners zien de impact van toerisme in hun gemeente immers positiever.

Ga bewust om met het soort toerisme en recreatie dat je wil ontwikkelen, ondersteunen en promoten. Denk na over de nieuwe doelen van een toerismebeleid van morgen. Wil je de lokale gemeenschappen meer welvaart brengen door toeristen naar je gemeente te brengen, of wil je de leefbaarheid in de gemeente maximaliseren en kan toerisme daar een positieve (en geen bedreigende) rol in spelen. Kortom, **maak bewuste keuzes op strategisch niveau die met de bevindingen uit deze studie matchen**. Herdefinieer 'succes', een succesvol toeristisch beleid is meer dan de verhoopte groei aan bezoekers en inkomsten realiseren. Alles moet starten met de juiste keuzes op het strategische niveau. Welk doel willen we bereiken met de acties vanuit de overheid met betrekking tot toerisme? Breng het welzijn en de attitude van de bewoners mee in een '*key performance indicator*' en meet of dit in de juiste richting evolueert. Toets zowel alle beleidskeuzes als de acties die worden ondernomen (nieuwe events, promotie voor fietsrecreatie, ...) aan de mogelijke (negatieve en positieve) effecten die het met zich mee kan brengen voor bewoners, de toeristen en de ondernemers.

Tot slot, **samenwerken**. Net zoals de gezamenlijke bewonersstudie met andere gemeenten een mooi voorbeeld van samenwerking is, moet bekeken worden hoe zowel de publieke actoren in de gemeenten als de mensen uit de toeristische sector (privaat) en de bewoners kunnen samenwerken aan een positief verhaal voor de toekomst van toerisme in Meerssen en in de regio.